

3. Ковальчук А. О. Из досвіду викладання білінгвальних дисциплін майбутнім магістрам у провінційному ВНЗ. Викладання мов у вищих навчальних закладах освіти. 2010. Вип. 16. С. 108–115.
4. Рубинштейн С. Л. Основы общей психологии. СПб. : Питер, 2000. 720 с.
5. Marsh D. CLIL/EMILE – The European Dimension: Actions, Trends and Foresight Potential. Bruxelles: The European Union, 2012. 400 p.
6. Marsh, D. The relevance and potential of content and language integrated learning (CLIL) for achieving MT+2 in Europe submitted to European Commission. – URL: <http://userpage.fuberlin.de/elc/bulletin/9/en/marsh.html>

Томчук І. О.

група 1 (НМПА) (Інститут філології
Київського національного університету імені Тараса Шевченка)
Науковий керівник – канд. філол. наук, викладач Шуляк І. М.

ЛІНГВІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ГРАФІЧНИХ ЗАСОБІВ У ПЕРСОНАЖНОМУ МОВЛЕННІ В АНГЛОМОВНОМУ ХУДОЖНЬОМУ ТЕКСТІ

Візуально художній дискурс є неоднорідним, що обумовлюється використанням автором графічних засобів. Спеціалізоване використання графічних засобів привертає увагу читача до форми написання. Таким чином, форма стає значущою і, взаємодіючи зі значенням не лише змінює текстове оформлення, але безпосередньо впливає на змістове наповнення окремого висловлення й художнього цілого загалом [5; 6]. Графічні особливості оформлення персонажного мовлення є предметом дослідження у роботах вітчизняних і закордонних лінгвістів, а саме: А. Н. Мороховського, О. П. Воробйової, Н. І. Лихошерст, Л. І. Мацько та багато інших.

Під **графічними засобами** розуміємо сукупність способів зовнішньої організації тексту. Це нестандартні способи розміщення елементів повідомлення, своєрідні варіанти зображення окремих літер чи висловлення загалом для створення різноманітної гами стилістичних відтінків [3, с. 58]. Вони стають тим способом передачі інформації, що сприяє її ефективному сприйняттю й необхідному розумінню. Графічні засоби автор використовує навмисно, щоб залучити читача до системи авторського мислення, акцентувати увагу на формі і змістовому наповненні повідомлення.

У результаті дослідження графічного оформлення роману “Charlie and the Chocolate Factory” Роальда Дала виявлено наступні графічні засоби: зміна шрифту, пунктуаційні знаки і капіталізація.

Типи набору і шрифти. Зміна шрифту є засобом візуального виділення комунікативно значимих компонентів висловлення або цілого висловлення. Адже таке «авторське виділення виступає яскравою підказкою читачеві, якої не можна не помітити» [2, с. 156]. За допомогою зміни шрифту Роальд Дал вносить у висловлення значний об’єм інформації емоційно-змістового характеру.

Курсив використовується письменником для незвичного емоційного підкреслення слова або групи слів, надаючи їм, у деяких випадках, і стилістичного навантаження [1, с. 310]. За допомогою курсиву автор виокремлює у висловленні (на писемному мовленні) те, що в усному виділяє інтонація, тим самим, привертаючи увагу читача, наприклад:

- (1) Grandpa Joe paused and ran the point of his tongue slowly over his lips. ‘It makes my mouth water just thinking about it,’ he said.
‘Mine, too,’ said little Charlie. ‘But *please* go on’ [4].
- (2) ‘Charlie, dear,’ Mrs Bucket called out from where she was standing by the door, ‘it’s time for bed. That’s enough for tonight.’ ‘But, Mother, *I must* hear...’ ‘Tomorrow, my darling...’[4].

(3) And I understand that afterwards he's going to give me enough gum to last me for the rest of my whole life. Whoopee! Hooray!"

'*Beastly* girl,' said Grandma Josephine.

'Despicable!' said Grandma Georgina. 'She'll come to a sticky end one day, chewing all that gum, you see if she doesn't.' [4].

(4) 'Of course not,' said Mr Bucket, smiling at the old lady in the bed. 'Some do, of course. In fact, quite a lot of them do. But not all.'

'And now there's only *one ticket left!*' said Grandpa George [4].

Роальд Дал використовує повторення однієї і тієї ж літери у слові у персонажному мовленні для інтерпретації індивідуальних особливостей голосу, які створюють психологічну картину особистості.

(1) '**Yippeeeeeeeee!**' he shouted. 'Three cheers for Charlie! Hip, hip, hooray!' At this point, the door opened, and Mr Bucket walked into the room. He was cold and tired, and he looked it. All day long, he had been shovelling snow in the streets [4].

Пунктуаційні знаки виступають у письмовому тексті системою правил розміщення розділових знаків для його графічної організації. Як графічний засіб оформлення змістового наповнення повідомлення [5; 6], пунктуаційні знаки розставляють необхідні смислові акценти у висловленні. Найпродуктивнішими знаками пунктуації у романі Р. Дала є *знаки оклику, три крапки і тире*.

(1) 'She's still chewing that dreadful old piece of gum she's had for three months! You look at her jaws! They're still working on it!' 'Who's the big fat boy?' 'That's Augustus Gloop!' 'So it is!' 'Enormous, isn't he!' 'Fantastic!' [4].

(2) There's no limit – so long as I hollow it out.' [4].

(3) 'Excuse me, dear lady, but...' 'Mr Wonka,' cried Mrs Salt. 'I'm a teacher of geography...' [4].

(4) 'But you don't mean...' shouted Grandpa Joe, '... you don't really mean that this lift...' 'Oh yes, I do!' answered Mr Wonka. 'You wait and see! Up and out!' 'But... but... but... it's made of glass!' shouted Grandpa Joe. 'It'll break into a million pieces!' [4].

Капіталізація – це написання слова з великої літери, яка виконує у тексті спеціальну настанову [2, с. 159]. Написання з великої літери загальних імен у романі підпорядковане актуалізації важливої інформації для співрозмовника (читача); прагненням мовця акцентувати увагу співрозмовника й інтонаційно виокремити семантично важливий компонент висловлення, наприклад:

(1) 'Mother!' yelled Charlie, rushing in on them like a hurricane. 'Look! I've got it! Look, Mother, look! The last Golden Ticket! It's mine! I found some money in the street and I bought two bars of chocolate and the second one had the Golden Ticket and there were crowds of people all around me wanting to see it and the shopkeeper rescued me and I ran all the way home and here I am! **IT'S THE FIFTH GOLDEN TICKET, MOTHER, AND I'VE FOUND IT!**' [4].

(3) 'Just imagine,' cried Mr Wonka, 'when I start using this across the country... you'll be sitting at home watching television and suddenly a commercial will flash on to the screen and a voice will say, "**EAT WONKA'S CHOCOLATES! THEY'RE THE BEST IN THE WORLD! IF YOU DON'T BELIEVE US, TRY ONE FOR YOURSELF – NOW!**" And you simply reach out and take one! How about that, eh?' [4].

Персонажне мовлення в англomовному художньому тексті Роальда Дала відзначаються новою графічною формою, яка твориться за допомогою чималого розмаїття графічних новачків, серед яких слід виокремити пунктуаційні знаки, типи набору і шрифти, капіталізацію. Графічна сторона висловлювань формує інтенціональне поле повідомлення. Використання автором графічних інновацій призводить до збільшення ролі читача у процесі домислювання змістового нашарування персонажного мовлення.

REFERENCES

1. Арнольд И. В. Стилистика современного английского языка : учебник для вузов. 4-е изд., испр. и доп. М.: Флинта: Наука, 2002. 384 с.
2. Кочан І. М. Лінгвістичний аналіз тексту: навч. посіб. 2-ге вид., перероб. і доп. К.: Знання, 2008. 423 с.
3. Мороховский А. Н., Воробьева О. П., Лихошерст Н. И., Тимошенко З. В. Стилистика английского языка. К.: Вища школа, 1991. 272 с.
4. Dahl Roald. Charlie and the Chocolate Factory. URL:[[http:// e – libra.ru / read / 329126 – charlie – and – the – chocolate – factory.html](http://e-libra.ru/read/329126-charlie-and-the-chocolate-factory.html)] (дата звернення 29. 11. 2020).
5. Krahn E. A New Paradigm for Punctuation. Milwaukee: The University of Wisconsin-Milwaukee, 2014. 235 p.
6. Lauchman R. Punctuation at work: simple principles for achieving clarity and good style. NY: AMACOM (American Management Association), 2010. 208 p.

Топольницька В. Т.

група АМ-42 (Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка)
Науковий керівник – канд. пед. наук, доцент Дацків О.П.

ADAPTED LITERARY TEXTS IN TEACHING READING

Reading in a foreign language plays an important role in learning the language. It is widely used for developing students' cognitive processes and it is commonly recognized as a way of obtaining information, which occupies a significant place in modern world. Life long learning cannot be implemented without reading. The more students read, the better their speaking becomes. Hence the relevance of our research.

The object of our research is the process of forming secondary school students' foreign language competence in reading. The subject of research is the methods of forming secondary school students' foreign language competence in reading. A significant part of the research is creating a sequence of exercises and tasks for the formation of foreign language competence in reading for students of the 5-th and 6th forms.

The objective of this paper is to substantiate the role of adapted literary texts in developing foreign language competence in reading. To achieve this objective, we have set the following tasks:

- to research benefits of reading adapted literary texts for secondary school students;
- to consider home reading lessons as one of the means of reading competence development;
- to explain the necessity of developing a sequence of exercises and tasks for the formation of reading skills.

Reading adapted literary texts (graded readers) benefits secondary school students. First and foremost, the texts, if chosen correctly, develop their motivation to learn the language. To do this, the texts have to be engaging, connected to the students' interests and hobbies, challenging in terms of language but not too difficult. Reading literary texts not only develops foreign language competence in reading, but also enriches their vocabulary and introduces the learners to the culture and literature of the foreign country [1; 3, p.274].

Home reading lessons can be planned by teachers to develop students' reading competence. Home reading should be an integral part of the language learning process. Before a home reading lesson a teacher should develop a sequence of activities for students or use the activities in readers in order to facilitate their reading comprehension and consolidate the skills which have been learnt [2].

The following conclusions can be made: foreign language competence in reading is an integral part of the students' communicative competence and it influences other competences; using adapted literary texts has a lot of benefits for foreign language learners; sequences of activities and tasks at each stage of the texts reading leads to enhanced reading comprehension.